

קסא א ב ג ד ה ו
ז ח ט י יא יב יג יד
טו טז יז יח יט
כא כב כג כד כה
כו כז כח כט

הסכין שפה וטענה עשר פעמים בקרקע בירושלמי קאמר שלש פעמים משמע דהכא לאו דוקא עשר פעמים מיהו מוקדמתיין לקמן דלה עשר פעמים בקרקע משמע דדוקא קאמר ויש להחמיר: **אמר** רב הונא ברביה דרבי יהושע ולא כהני כל טעין

גדנפא דלישא . שפה של עיסה סביבות פיה כדי שתקבל מים הרבה ויעזרו הרוחמין על שפחה : **כבולעו** . כענין שכלשו שפחה הדוד את האיסור יפליטו : **פס כבולעו בניגולום** . לאו כולעו אלף ע"י ניגולום שניהו הרחימות שס ולא האכנסה לתוך יורה אחרת בשעת בליעת האיסור : **כך בשעת פליטת**

אמר רבא מאן הבים למעבר כי הא מילתא אי לאורב עקביה דגברא רבא הוא קסבר כבולעו כך פולטו מה בולעו בניגולום אף פולטו בניגולום : **"הסכין שפחה והיא מהורה :** אמר רב עוקבא בר חמא יגולעצה עשרה פעמים בקרקע אמר רב הונא ברביה דרב יהושע יבקרע שאינה עבודה זרה כהנא ובסכין יפה שאין בה גומות תניא נמי הכי **סכין יפה שאין בה גומות נועצה עשרה פעמים בקרקע אמר רב הונא ברביה דרב יהושע "לאכול בה צונן, כי הא דרבי יהודה ובאמי בר מובי הוא יתבי קמיה דשבור מלכא אייתו לקמיהו אתרוגא פסק אבל פסקו דרב ליה לבאמי בר מובי, הדר דצה עשרה וימני בארעא פסק רב ליה למר יהודה, אל באמי בר מובי "והוא גברא לאו בר ישראל הוא" אמר רב קים לי בגויה ובר לא קים לי בגויה איכא דאמרי איל אידבר מאי עברת באורחא :**

הגטלה וכן משמע בפסחים (דף נ"ג) דקאמר גבי סכיני דפסחא והלכתא אידי ואידי ברוחמין פירוש קמיהו ופרולייא אבל קשה דכפ"ק דחולין (דף ה' ע"ה) קאמר גבי סכין של עובדי טבחים מלכנה בלור משמע דלריכה ליבון וכן בסוּפּתא (פ"ט) תניא הסכין והשפדיון והסכלא יבגין בלור לכך נראה בודאי לחתוך בה רוחח לריכה ליבון והא דפסחים דמשמע דסכיני ברוחמין הייט לפי שכלע היסירא אבל בסכינים של עובדי טבחים דכלעו איסורא כעני ליבון וכן משמע קתא דיש חילוק בין כלע היסירא לכלע איסורא ואומר ר"ח דהא דק"ל דסכין כעני ליבון היכא דאיסורא כלע הייט דוקא בלורא דסכין גדולה שדרך ללולט בה כשר דיקא נמי דקמני בסוּפּתא הסכיני והשפדיון כ"י סכינין דומיא דשפדיון והסכלא אבל סכינים קטנים שאין דרך ללולט בהם כשר ודאי כמי להו בהגטלה אף בשל עובדי טבחים וריב"ז מלריך ליבון גם בסכינין קטנים לפי שפעמים דרך להפוך בהם כשר על גבי גחלים ור"ת אומר דזה אינו קרוי תשישו על יד האור

[הנה דים והלכתא]
כ"ל /
הכשרת סכין / זריכי
משמרת דאיסורא מילין כ"י

הגדת ה"ב
(ה) חום ר"ס אידבר
יב"י סדר קה"י ר"י וסדר
מורה נבוכות טבחים
דריש"א פ' יואל ז' זמן
כ"ד פ"ג :

**הדרן עלך השוכר את הפועל
וסליקא לה מסכת עבודה זרה**

הדרן עלך השוכר את הפועל
וסליקא לה מסכת עבודה זרה

דכו"י דק"א

כיון דלין תשישו קטוע ע"י האור כמי בהגטלה וכו' בירושלמי דאמר דהא דסימא בסכין קמן אבל בגדול כעני ליבון ויש לדמות אותה רביה דקאמר דהסמ מהא דקאמר הסכין שפה והיא טרחה כ"י אלמא משמע דליירי צונן וכונן ליכא חילוק בין תשישו ע"י האור בין אין תשישו ע"י האור ומפרש רבי"ר אלקין הירושלמי כן הוא דהא דסימא בסכין קמן שאין רגילות להיות בה גומות ואין כלע בגומות וכמי בגטילה בקרקע אבל סכין גדול שדרך להיות בה גומות לריכה ליבון דכעטנה בקרקע אינו מועיל להפסיק ולהעביר האיסור הגדנב בגומות הלכך אפילו לחתוך בה טעין לריכה ליבון ולא כמי בהגטלה אפילו לגונ משום דלא מהאי הגטלה אלא להפליג האיסור הכלעו בתוך הסכין אבל לא מהני להעביר איסור הגדנב והשפשוף בקרקע מהני להעביר איסור הגדנב וכיון שיש גומות אין תקנה להעביר איסור הגדנב רק פ"י ליבון ומ"מ נדחת הראיה דר"ת מן הירושלמי דלא מיירי כלל בתשישו על ידי האור ורבינו צדוק מיישב הראיה והכי פירשו דהא דסימא בסכין קמן שאין תשישו ע"י האור וכמי בגטילה בקרקע אפילו לחתוך בה רוחח ויש ליתן טעם משום דסכין קמן אין תשישו רק בצונן ואינו כלע כלל בתוכו רק נדבק בו מבחוץ אבל גדול תשישו ברוחמין וגם תשישו ע"י האור הלכך כעני ליבון לחתוך בה רוחח כך נראה למורי ליישב פירוש רבינו צדוק ואומר מורי דהא דקאמר הכא טענה עשר פעמים בקרקע הייט דוקא בקרקע קשה שהיא מעברת השמן ושפה אבל לא רכה שאינה מעברת השמן וגם לא בקרקע קשה יותר מדאי ודוקא נקט בקרקע ולא חנן ולא אפר ולא קרקע רכה : **אידבר** מה דעבדת בלורא . פ"ה ששיגר להם שחי שפחות רב יהודה לא קבלה ובחאי קבלה וגראה דלא חמא כזה שגדיון היה עבד קתא (ה) שמתכבב גט שחורו כדלמריין פרק עשרה יוחסין (קידושין ע"ד ט"ז) בחגי בר מובי ברמות רוחיה לא שקיל גיטא דמירוחא :

כיון דלין תשישו קטוע ע"י האור כמי בהגטלה וכו' בירושלמי דאמר דהא דסימא בסכין קמן אבל בגדול כעני ליבון ויש לדמות אותה רביה דקאמר דהסמ מהא דקאמר הסכין שפה והיא טרחה כ"י אלמא משמע דליירי צונן וכונן ליכא חילוק בין תשישו ע"י האור בין אין תשישו ע"י האור ומפרש רבי"ר אלקין הירושלמי כן הוא דהא דסימא בסכין קמן שאין רגילות להיות בה גומות ואין כלע בגומות וכמי בגטילה בקרקע אבל סכין גדול שדרך להיות בה גומות לריכה ליבון דכעטנה בקרקע אינו מועיל להפסיק ולהעביר האיסור הגדנב בגומות הלכך אפילו לחתוך בה טעין לריכה ליבון ולא כמי בהגטלה אפילו לגונ משום דלא מהאי הגטלה אלא להפליג האיסור הכלעו בתוך הסכין אבל לא מהני להעביר איסור הגדנב והשפשוף בקרקע מהני להעביר איסור הגדנב וכיון שיש גומות אין תקנה להעביר איסור הגדנב רק פ"י ליבון ומ"מ נדחת הראיה דר"ת מן הירושלמי דלא מיירי כלל בתשישו על ידי האור ורבינו צדוק מיישב הראיה והכי פירשו דהא דסימא בסכין קמן שאין תשישו ע"י האור וכמי בגטילה בקרקע אפילו לחתוך בה רוחח ויש ליתן טעם משום דסכין קמן אין תשישו רק בצונן ואינו כלע כלל בתוכו רק נדבק בו מבחוץ אבל גדול תשישו ברוחמין וגם תשישו ע"י האור הלכך כעני ליבון לחתוך בה רוחח כך נראה למורי ליישב פירוש רבינו צדוק ואומר מורי דהא דקאמר הכא טענה עשר פעמים בקרקע הייט דוקא בקרקע קשה שהיא מעברת השמן ושפה אבל לא רכה שאינה מעברת השמן וגם לא בקרקע קשה יותר מדאי ודוקא נקט בקרקע ולא חנן ולא אפר ולא קרקע רכה : **אידבר** מה דעבדת בלורא . פ"ה ששיגר להם שחי שפחות רב יהודה לא קבלה ובחאי קבלה וגראה דלא חמא כזה שגדיון היה עבד קתא (ה) שמתכבב גט שחורו כדלמריין פרק עשרה יוחסין (קידושין ע"ד ט"ז) בחגי בר מובי ברמות רוחיה לא שקיל גיטא דמירוחא :

[וע"י תוספות דלין ח
ד"ס גלגל]

[וע"י תוספות
ד"ס ח
מכ"ר ל"א]

הדרן עלך השוכר את הפועל וסליקא לה מסכת עבודה זרה

אחר השלמת המסכת יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך :

(*) הדרן עלך מסכת עבודה זרה והדרן עלך דעתן עלך מסכת עבודה זרה ודעתך עלן לא נתגש מינך מסכת עבודה זרה ולא נתגש מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאורי : יאמר קן שלש פעמים

אחר השלמת המסכת יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך :

ואמר קן יאמר זה :
יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא (**) וצינא בר פפא רמי בר פפא נרמין בר פפא אראי בר פפא אבא מדי בר פפא רפרם בר פפא רבייש בר פפא סורחב בר פפא ארא בר פפא רמי בר פפא :
הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפיפות עמך בית ישראל ונהיה כולנו אנחנו וצינאני וצינאני עמך בית ישראל כולנו ודעי שמך ולומדי תורתך : מאיבי תחכמי מצותך כי לעולם היא לי : יהי לבי תמים בחקך למען לא אבוש : לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני : ברוך אתה יי למדני חקך : אמן אמן אמן סלה ועד :
מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות שאנו משכימים והם משכימים או משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים במלים או עמלים והם עמלים או עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר או רצים והם רצים או רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שרת שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שרת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימדם ואני אכמה כן :
**יהי רצון לפניך יי אלהי כשם שעזרתני לסיים מסכת עבודה זרה כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אוריים ולסייםם ללמד וללמד לשמר ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי רבנים יעמד לי ולורעי שלא תמוש התורה מפי ומפי ורעי ורעי עד עולם ותתקיים בי בהתהלכך תנהא אותך בשכבך תשמור עליך והקצות היא תשיוך : כי בי ירבו ימך ויוסיפו לך שנות חיים : אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד : יי עוז לעמי יתן יי יברך את עמי בשלום :
יתגדל ויתקדש שמה רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאודא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולמבני קתא דירושלם ולשכלל היכליה בנה ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא ולאחבא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה בחיכוך וביומיוכוך ובחי רכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן : יהא שמיא רבא וכי יתברך וכי על ישראל וכי :**

ואמר קן יאמר זה :
יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא (**) וצינא בר פפא רמי בר פפא נרמין בר פפא אראי בר פפא אבא מדי בר פפא רפרם בר פפא רבייש בר פפא סורחב בר פפא ארא בר פפא רמי בר פפא :
הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפיפות עמך בית ישראל ונהיה כולנו אנחנו וצינאני וצינאני עמך בית ישראל כולנו ודעי שמך ולומדי תורתך : מאיבי תחכמי מצותך כי לעולם היא לי : יהי לבי תמים בחקך למען לא אבוש : לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני : ברוך אתה יי למדני חקך : אמן אמן אמן סלה ועד :
מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות שאנו משכימים והם משכימים או משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים במלים או עמלים והם עמלים או עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר או רצים והם רצים או רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שרת שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שרת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימדם ואני אכמה כן :
**יהי רצון לפניך יי אלהי כשם שעזרתני לסיים מסכת עבודה זרה כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אוריים ולסייםם ללמד וללמד לשמר ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי רבנים יעמד לי ולורעי שלא תמוש התורה מפי ומפי ורעי ורעי עד עולם ותתקיים בי בהתהלכך תנהא אותך בשכבך תשמור עליך והקצות היא תשיוך : כי בי ירבו ימך ויוסיפו לך שנות חיים : אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד : יי עוז לעמי יתן יי יברך את עמי בשלום :
יתגדל ויתקדש שמה רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאודא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולמבני קתא דירושלם ולשכלל היכליה בנה ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא ולאחבא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה בחיכוך וביומיוכוך ובחי רכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן : יהא שמיא רבא וכי יתברך וכי על ישראל וכי :**

(*) [פירוש בגון על פסוקא בספר חייס שחבר לחי בגון מרבי' מרמל' בספר זכיות ח"א פ"ג : (**)] [בסימא דרף תוכנה כ"ה"א ד"ל וכן בסוף ספר י"ג על גמלת כ"כ כבוד רמיס על כוכב שמת הלל] :